

ÅRSPLAN FOR ASKELADDEN BARNEHAGE BORG AS FAMILIEBARNEHAGENE 2022 - 2024

Velkommen til nytt barnehageår i Askeladden Barnehage Borg AS – Familiebarnehagene

Vi ønsker alle velkommen til et nytt og spennende barnehageår. I våre barnehager gjør vi det vi kan for at dere skal trives og at vi skal ha et godt samarbeid. Askeladden Barnehage Borg AS er en del av MIGRAS miljøbarnehager og samarbeider tett med Grotterødløkka AS og Missingmyr Barnehage AS. Gjennom barnehageåret har vi et samarbeid basert på felles aktiviteter, besøk og plandager.

Vi består av 3 familiebarnehager lokalisert på tre ulike steder i Sarpsborg. Hver avdeling består av en pedagogisk leder, en assistent og plass til 10 barn i alderen 0 – 6 år. Våre familiebarnehager kjennetegnes med kvaliteter som et hjemlig preg, større pedagogtettethet, mindre barnegruppe enn i en ordinær barnehage og et godt og tett foreldresamarbeid. Når barna er en del av et lite miljø der omsorg, respekt og inkludering er viktige verdier, vil de oppleve trygghet og mestringfølelse. Dette er grunnleggende for utvikling av sosiale ferdigheter og for å bli kompetente individer.

Våre familiebarnehager har et nært samarbeid gjennom året. Vi har blant annet sosiale sammenkomster – både med alle barna og noen ganger bare med blekksprutbarna. Vi samkjører også ved høytider og ferieavvikling, det vil si at vi er alle samlet i en av barnehagene våre.

Planleggingsdager

I barnehagens vedtekter står det i §10: «*Hvert barn med barnehageplass skal ha minst 4 hele ferieuker i løpet av barnehageåret. I tillegg kommer 5 dager fri på grunn av planleggingsdager*». Barnehagens planleggingsdager er essensielle arenaer der hele personalgruppen er samlet. Planleggingsdagene i MIGRAS brukes til faglig utvikling. Med faglig utvikling mener vi blant annet kompetanseheving i form av kurs, IGP arbeid- individuell, gruppe og plenum, praktisk arbeid, plan og vurderingsarbeid.

Planleggingsdager for barnehageåret 2022-2024 er:

- 15. august 2022
- 16. november 2022
- 02. januar 2023
- 10. mars 2023
- 19. mai 2023

Vi ser frem til et nytt og innholdsrikt år som skal boble av liv og hverdagsmagi!

*Denne årsplanen vil gjelde for barnehageåret 2022-2023 og 2023-2024, med unntak av kalender, aktiviteter, planleggingsdager og vurdering som vil bli endret i barnehageåret 2022-2023.

Reveenka

Fladebyveien 2, 1746 Skjeberg

Telefon: 40 61 17 69

Mail: reveenka@migras.no

Åpningstider: 07.00-16.30 (06.45 ved behov)

På avdeling Reveenka jobber det en pedagogisk leder og en assistent

Skjærungen

St. Nikolas-gate 19, 1706 Sarpsborg

Telefon: 94 84 68 95

Mail: skjaerungen@migras.no

Åpningstider: 06.45-16.30

På avdeling Skjærungen jobber det en pedagogisk leder og en assistent

Trollskogen

Revyveien 2, 1718 Greåker

Telefon: 48 25 28 54 Mail: trollskogen@migras.no

Åpningstider: 07.00-16.30 (06.45 ved behov)

På avdeling Trollskogen jobber det en pedagogisk leder og en assistent

Kontaktinformasjon til administrasjon

Administrasjonen til Askeladden Barnehage Borg AS finner du i Storgata 29, 1723 Sarpsborg. Skal du sende post er adressen: Postboks 118, 1701 Sarpsborg

Styrere:

Caroline Berg

Tlf: 48 50 51 93

Mail: fb1@migras.no

Anne- Karine B. Jensen

Tlf: 922 57 136

Mail: askeladden.admin3@migras.no

Daglig leder

Margaret Hestø

Mail: migras@migras.no

Eier: Camah Holding AS

Miljøbarnehage

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det.»
(Rammeplan, s.10)

For barna betyr dette at alle har fokus på miljøet og omgivelsene rundt oss. Barna får kunnskap om miljø og miljøarbeid blant annet gjennom samlinger og prosjektarbeid. Videre vil barna få egne erfaringer i hverdagen som er basert på kunnskap fra barnehagehverdagen. Barna blir godt kjent med miljømerket på ulike produkter vi benytter i barnehagen, noe som de kan viderefordre hjem.

For oss er det å jobbe i en miljøbarnehage preget av kunnskap om bærekraftig utvikling. Hverdagen består av å huske på hvordan vi kan ta vare på naturen og oss selv. I vår barnehage legger vi stor vekt på å benytte oss av det vi allerede har tilgjengelig inne og ute. Det innebærer at vi ikke alltid går til innkjøp av materialer og utstyr for å gjennomføre prosjektene vi planlegger og gjennomfører sammen med barna gjennom året. Vi er bevisste på å se mulighetene i gjenbruksmateriell i hverdagen vår og tar vare på og benytter disse i små og store prosjektarbeider sammen med barna.

Maten vi spiser her i barnehagen er preget av bærekraftig utvikling, som vil si at vi har fokus på litt mindre kjøtt og litt mer grønt. Vi sår grønnsaker og urter inne tidlig på våren sammen med barna, som vi senere setter ut i større kasser i den flotte grønnsakhagen vår. Her har hver avdeling sin egen kasse som vi har ansvar for å vanne, stelle og høste inn når den tid kommer. Barna våre får være med på hele prosessen fra å så små frø til å spise deilige ferske grønnsaker fra egen hage. Vi er stolte av å være en miljøbarnehage som har fokus på sunt kosthold og kortreist mat. Det som er dyrket frem benytter vi i vår egen matlaging sammen med barna. Askeladden Barnehage Borg AS handler lokalt og tenker globalt. Barnehagen serverer brød som er laget av urkorn som dyrkes på økologiske gårder i Østfold. Melet brukes til å bake deilige, sunne brød som bakes av et lokalt bakeri som leverer brødet til barnehagen vår hver uke.

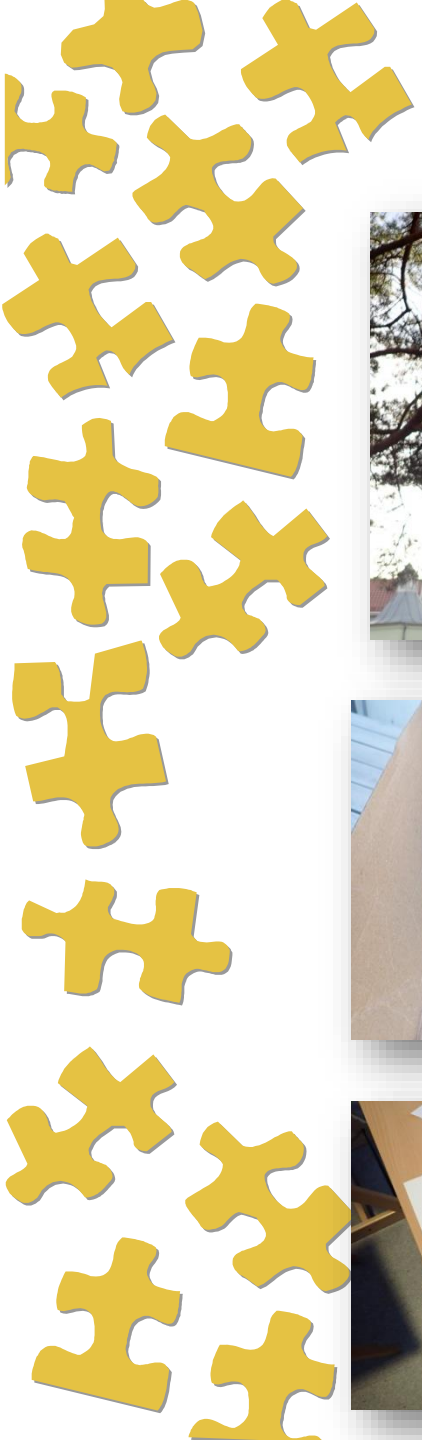
Askeladden Barnehage Borg AS er sertifisert som Grønt flagg barnehage. Grønt flagg er en sertifisering for barnehager og skoler som skal sikre at vi jobber med bærekraftig utvikling gjennom miljøopplæring. Barnehagen organiserer miljøarbeidet og vi jobber med prosjekter innen ulike miljøtemaer i henhold til handlingsplaner vi har utarbeidet. Dette sikrer kontinuitet i vårt miljøarbeid. Vi har et eget miljøråd og miljøpoliti som skal sørge for at vi når målene vi har satt oss i forhold til FEE.

Ønsker dere å lese mer om dette, kan dere ta en titt på: www.grontflagg.no

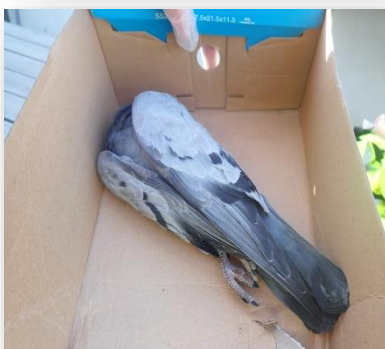

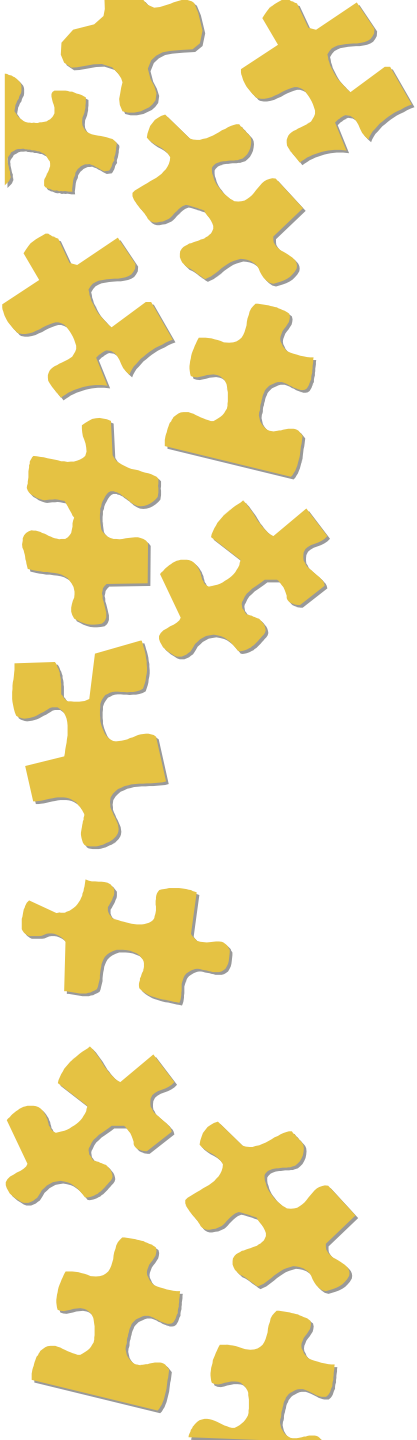
«Pingla» er vår miljøaktivist som er med oss i arbeidet med miljø i hverdagen. Pingla er en spennende pedagogisk figur og hjelper oss voksne å gjøre miljøarbeidet spennende og lærerikt for barna.

Miljøprosjekt- fugler

Hva betyr det å være en del av en miljøbarnehage?

Vi jobber kontinuerlig med nye tiltak innenfor miljøarbeidet og dette er noe av det vi gjør:

Vi sender faktura, generell informasjon, månedsbrev og månedspost på e-post og digitalt.

Hver avdeling har en grønn oase hvor vi kan høste produkter fra egen hage.

Vi lager maten vår fra bunnen av, og bruker minst mulig halvfabrikatet mat.

Vi har eget produsert brød vi får laget i samarbeid med et lokalt bakeri med mel fra Holli Mølle. Brødet er ikke like prosessert og er et sunnere alternativ.

Vi lærer barna hvordan vi dyrker blant annet grønnsaker og urter.

Vi sår frø i egen kompostjord på våren som vi høster inn på høsten.

Vi kjøper økologiske varer og serverer barna sunn kost med fokus på kostholdssirkelen.

Vi serverer barna økologiske produkter som de selv har produsert, og de lærer om sunt kosthold.

Vi veier matsvinn, som gjør at barna blir mer bevisste på å spise opp maten. De lærer at vi ikke skal kaste mat og at de ikke skal ta til seg mer enn de orker.

Vi har fokus på gjenbruk i alt vi gjør og har aktiviteter hvor vi bruker naturmateriale og gjenbruksmateriale. Vi reduserer dermed også innkjøp av formingsutstyr.

Vi voksne (både ansatte og foresatte) må være gode rollemodeller til miljøarbeidet, slik at barna blir introdusert og nysgjerrige.

Det å tenke hva innvirkningen din har på miljø, er både økonomisk og smart.

Vi velger blant annet miljøvennlige rengjøringsmidler og kjemikalier for å ha fokus på naturlige ingredienser.

Vi slår av lys i rom vi ikke bruker.

Vi lar ikke vannet renne, for å redusere energi.

Vi lærer barna om miljø - bærekraftig utvikling sammen med miljøaktivisten vår Pingla.

Vi skal fortsette å redusere plastavfallet vårt.

Vi oppfordrer ansatte og foresatte til å gå/sykle/ta buss til barnehagen.

Vi har alltid med oss en pose og plukker søppel når vi er på tur, og turområdet vårt skal se like bra eller finere ut når vi går enn da vi kom.

I løpet av barnehageåret 2021/2022 har familiebarnehagene resirkulert 13,937kg plast og hatt 6,793 kg matsvinn.

En religionsnøytral barnehage

I barnehageloven § 1a kan eier av private barnehager bestemme i vedtektene at verdiene i loven ikke skal forankres i den kristne og humanetiske arv og tradisjon. Våre barnehager har gjort en særskilt bestemmelse ut fra denne paragrafen, noe som vil si at vi er nøytrale i forhold til religioner og livssyn. Våre verdier har ikke en religiøs eller livssynsmessig forankring.

Vi er en religionsnøytral barnehage og dette innebærer at vi markerer tradisjoner og begivenheter uten å vektlegge det religiøse innholdet. Vi legger vekt på at markeringene skal inkludere alle, uavhengig av religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. Vi formidler og snakker om ulike religioner og høytider sammen med barna på en kunnskapsbasert måte der de ulike religionene og livssynene presenteres på en likeverdig måte. Vi vektlegger norske tradisjoner, uten religiøst innhold. Det vil si at vi prater og undrer oss sammen med barna, uten å forkynne. Slik kan alle delta uavhengig av kulturell og/eller religiøs bakgrunn. Som foresatte vil dere bli invitert til noen av disse markeringene.

Ansvar og roller

«Barnehageeieren og alle som arbeider i barnehagen, skal sammen bidra til å oppfylle målene og kravene i rammeplanen med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse. Rammeplanens øvrige kapitler inneholder plikter for barnehagens personale og omfatter alle som arbeider i barnehagen.» (Rammeplanen, s.15)

I barnehagen vår har vi ulike grupperinger slik som eier/daglig leder, styrer, pedagogisk leder, førskolelærer/barnehagelærer og assistent:

Barnehageeier har et overordnet ansvar for å drive barnehagen etter gjeldende lover og regler.

Styrer er ansvarlig for det pedagogiske arbeidet, for personal og for de administrative oppgavene.

Pedagogisk leder er ansvarlig for å sette i gang, lede og følge opp det pedagogiske arbeidet.

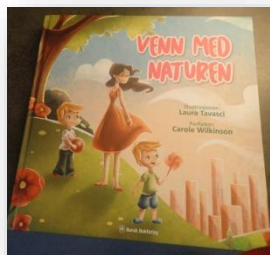
Barnehageeier, styrer, pedagogisk leder og det øvrige personalet er ansvarlige for å holde seg faglig oppdatert, være gode rollemodeller, delta aktivt med refleksjon og arbeide for utvikling i takt med samfunnet.

Vi jobber aktivt med lederutvikling gjennom hele barnehageåret. Alle ansatte har gjennomført eget kursprogram som fokuserer på medarbeiderens oppgaver og ansvar. Dette har blant annet ført til økt fokus på struktur og organisering, tydeligere kommunikasjon og dokumentasjon, større ansvarsbevissthet og at tilbakemeldinger er «ferskvare».

Barnehagens verdigrunnlag

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.» (Rammeplan, s 7)

Vi som jobber i Askeladden Barnehage Borg AS, Familiebarnehagene mener at vi har verdens viktigste jobb siden vi får være med på å forme fremtidens samfunnsborgere. Barnehagen er med på å legge grunnlaget for gode vaner og holdninger som barna tar med seg hjem og videre i livet. Askeladden Barnehage Borg AS er en trafikksikker miljøbarnehage som har fokus på språk og språkutvikling. Omsorg, trygghet, tilhørighet, anerkjennelse, demokrati fellesskap er viktige verdier som skal gjenspeile alt vi gjør. Demokrati, mangfold og gjensidig respekt både for naturen, nærmiljø og menneskene på jorden skal også formidles i barnehagen. Vi ønsker at barna skal få en forståelse av at mat, helse og livsmestring henger sammen.

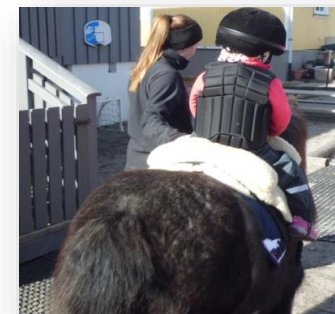

MIGRAS sine ponnier

«Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna opplever og utforsker naturen og naturens mangfold og får kunnskap om dyr og dyreliv.» (Rammeplan, s.52-53)

Barnehagen har egne ponnier som står på Norum Gård i Råde. Vi bruker MIGRAS bilene for å komme oss til ponniene og vi ser at dette er et veldig populært tilbud hos barna. I stallen får barna blant annet stelle og ri/kjøre vogn med ponniene, oppleve naturen og gårdsbruk samt at de lærer turtaking, samarbeid, å ha respekt for dyrene. De får også nyttig erfaring i forhold til hvilken tilnærming og plassering vi må ha i nærheten av dyr. Vi bruker alltid sikkerhetsutstyr og vi har en erfaren ansatt som er utdannet innenfor hestefaget som er tilstede sammen med oss voksne og barn.

Fra tid til annen kommer vår stallansatt til barnehagen med ponniene slik at alle barna som ønsker kan ri og komme nærmere ponniene i trygge omgivelser. Det er svært populært å få ponniene på besøk her i egen hage.

Vurdering av voksenrollen i utelek

Personalet er bevisste på å være tilstedeværende og observerende voksne i barnas utelek. Vi har fått erfaring at vi på denne måten fanger opp utfordringer i leken, slik at vi kan hjelpe og veilede barna ved behov. Dette kan være alt fra språklig, sosialt eller ved fysiske utfordringer.

Videre har vi erfart at ved å være aktive voksne utendørs kan vi gi barna innspill for å videreføre en god lek eller overføre den til andre arenaer. I møte med uteleken er det viktig at vi som voksne er varsomme slik at vi ikke «tar over» leken, men blir en bidragsyter til å skape et godt og inkluderende lekemiljø. Observante voksne utendørs fanger også opp barnas interesser og på denne måten er det lettere for oss å la barna medvirke i barnehagen. Vi har sett at når én som voksen ikke er aktivt med i leken utendørs, kan den voksne virke «usynlig», men da vi har erfart at noen barn utfolder seg bedre uten å bli iaktatt og ved å ordne opp selv, så er det viktig å ha en balanse mellom å være aktiv og kun tilstedeværende i uteleken.

Vi utfordrer barna i uteleken ved å blant annet lage hinderløyper eller å gå på tur i ulent terreng. Her får barna brukt og trent motoriske ferdigheter på en annen måte enn på barnehagens uteområde. Vi har også opplevd at utflukter fra barnehagen bidrar til nysgjerrighet og ny input i uteleken.

De voksne ser alltid til at sikkerheten er tilfredsstillende når barna leker ute. Dette har vi rutiner på ved at vi blant annet sjekker at porter og gjerder er intakte og rydder uteområdet for eventuelle glasskår, tomflasker, søppel og skarpe gjenstander før barna kan leke på barnehagens uteområde. Faste tursteder er risikovurdert. Dette har fungert meget godt!

Kort oppsummert og veien videre: Vi ser verdien i å være tilstedeværende voksne i uteleken og at det har god effekt på overnevnte punkter. Det å være en lekende og trygg voksen sammen med barna mener vi er viktig for barnas samhold og trivsel. I tillegg ser vi at tilstedeværende voksne fører til færre konflikter mellom barna. Dette følges derfor opp videre. Samtidig er dette et tema vi ønsker å ta opp til refleksjon under avdelingsmøter, slik at vi fortløpende kan vurdere behov for andre fokusområder og generelle endringer eller tiltak.

Mat og helse

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirking i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse.» (Rammeplan, s 49).

I Askeladden Barnehage Borg AS har vi fokus på et variert kosthold basert på gode og sunne råvarer og mat laget fra bunnen av. MIGRAS samarbeider med et Motz bakeri som baker brødet vårt med mel fra Holli Mølle. Melet er laget av korn fra økologiske gårder i Østfold. Personalet er bevisste på miljømerkede og økologiske produkter og handler fra lokale leverandører. Måltidene inneholder grønnsaker, frukt og bær, egg, kjøtt og fisk, kornprodukter, melk og melkeprodukter. Vi serverer alle måltidene og slik sikrer vi at barna får et naturlig og sunt kosthold. Det blir servert varmmat 2 ganger i løpet av uken, hvor frukt og grønnsaker blir servert til hvert måltid.

Vi er en 5 om dagen barnehage. Vi har innført Matjungelen som er et verktøy for oss som jobber i barnehagen. Målet er å inspirere og være til hjelp i arbeidet med mat- og måltidsgleder i barnehagen. Barna er delaktige i matprosessene og de skal få smaksopplevelser ved å smake og kjenne på de ulike ingrediensene. Ved å være medvirkende på kjøkkenet får barna blant annet kjennskap til ulike kjøkkenredskaper, lære seg om god hygiene ved håndvask og god behandling av mat. *«Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.»* (Rammeplan 2017, s. 11) Med helse vil vi at barna skal lære at det vi spiser påvirker kroppen vår. Barna skal lære hva næringsstoffer er, og i hva slags mat noen av disse finnes. Med tanke på miljø skal barnehagen bruke de ressursene vi har rundt oss. Vi skal plukke og høste inn det som vokser ute i naturen og i hager som for eksempel ulike bær, frukt og grønnsaker og benytte oss av det i matlaging.

Å være i fysisk aktivitet er godt for kroppen både fysisk og psykisk energi. Disse aktivitetene kan være hvilestund/sove, mini-røris, ponniridning, hinderløyper, turdager, idrettsdager og i lek. Vi er en aktiv barnehage som tar fysisk og psykisk helse på alvor.

Prosjektarbeid

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.» (Rammeplan, s 20)

Prosjektarbeid er en metode å organisere det pedagogiske arbeidet i barnehagen, men med et større fokus på barns rett til medvirking. Et prosjektarbeid handler om å utforske, undersøke og gå i dybden på et tema som barna er interessert i og som deretter dokumenteres. Når vi starter nye planer eller prosjekter tar vi med oss tidligere erfaringer i utviklingen av disse.

I barnehagens planer skal vi ha rom for spontanitet og barns medvirking. Det å la barna gjøre noe de er genuint opptatt av mener vi bidrar til bedre læring og utvikling hos barna. Det er barna som er hovedaktør i prosjektene, og det er de som skal drive prosjektet fremover med sine spørsmål og sin undring. Vi voksne skal være med på å lete etter svar på barnas spørsmål istedenfor å gi svaret med en gang. Hensikten er å skape fordykning og forståelse rundt det vi undersøker. Læringen skjer i prosessen, og har ikke nødvendigvis en tydelig start og slutt. Barna oppdager ting de er opptatt av og de danner en møteplass. Det oppstår tanker hos barna og de tankene utløser deres lyst til å undersøke, og utforskningen utløser erfaringer og kompetanse. Ved å snakke med barna om det de har sett, kjent, tegnet eller forklart, finner vi ut hva barna ønsker å fordype seg i. For oss voksne blir det viktig å ikke ta tak i det vi synes er mest spennende, men ha tillit til at barna viser vei.

Prosjekt lek

Vi har dette barnehageåret valgt å ha lek som prosjekt. Vårt hovedmål er at det meste som læres i barnehagen skal læres gjennom lek, med det menes frilek og gjennom mer voksenstyrte lekaktiviteter. I den styrte leken ønsker vi å benytte oss av barnehagens pedagogiske figurer gjennom de fire årstidene vår, sommer, høst og vinter.

De pedagogiske figurene skal være en naturlig del av barnas hverdag. Pingla og Svanhild skal benyttes når vi skal lære om miljøet, Bjørnis lærer oss om brann, Henry lærer oss om førstehjelp og Tarkus lærer oss å ferdes trygt i trafikken. Delmålene vil være å gi barna økt kunnskap omkring de ulike temaene og flere verktøy de kan benytte seg av og ta med seg inn i videre lek.

Frileken vil være selvstyrt der barna selv leker uten innblanding fra voksne. Frileken skjer på barnas premisser. De voksne skal observere, analysere, støtte, være deltakende og berike leken. Som en del av de rammene vi forholder oss til og fortolker gjennom rammeplanen kan rammene for frileken vises seg som tilrettelagte miljøer som barna kan velge å oppsøke. Her vil målet være at barna leker fordi de liker å leke og fordi de har lyst til det. Det vil i frileken ikke være fokus på spesielle mål som for eksempel å bli sterk, lære språk eller utvikle sosial kompetanse. Dette er noe som vil komme naturlig nettopp fordi barna leker.

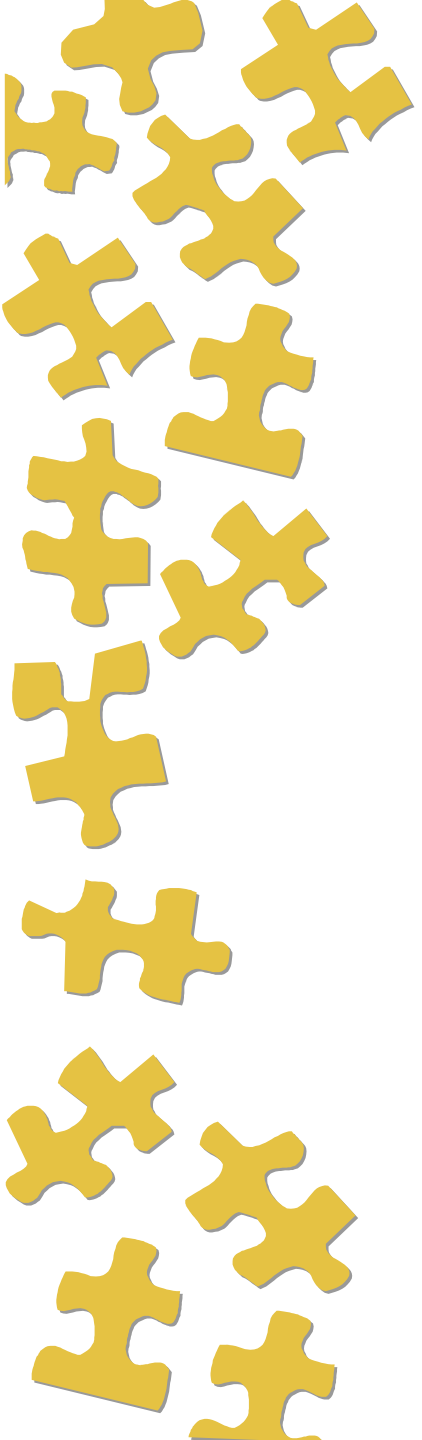
De siste tiårene har det vært forsket mye på lek, og vi vet i dag at leken er veldig viktig for mange sider ved barnets utvikling. For eksempel er det et tegn på både fysisk og mental sunnhet at et barn leker. Det er også et tegn på at noe ikke stemmer når et barn sjeldent eller aldri leker. Leken kan stimulere mange sider ved barnets utvikling. Dette gjelder både språklig, sosial, emosjonell, kognitiv, moralsk og motorisk utvikling. Leken er også med på å utvikle kreativiteten og evnen til å løse problemer, og barnet lærer noe om hvordan verden fungerer både sosialt og fysisk. Den «dype leken» er derfor svært viktig og avgjørende i barnas hverdag.

Det finnes mange typer lek som for eksempel konstruksjonslek, rollelek, fysisk lek, regellek, sanglek og digital lek. Personalet kan legge ut «spor» for å skifte retning eller fange barnas interesser. Hvilken retning leken tar vil blant annet bli dokumentert på avdeling, i månedsplan/post, ved ting vi lager og ved billedokumentasjon på bildefremvisning i gangen.

Progresjon

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.» (Rammeplan, s. 44).

Vi legger til rette for at barna får mestingsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter. Sammen skal vi oppdage, følge opp og videreutvikle det barna allerede er opptatt av. Vi ønsker å bidra til nye erfaringer og opplevelser i barnehagen ved bruk av tilpassede arbeidsmåter til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet som skal føre til økt læring. Planlegging er grunnlaget vårt for å handle og tenke langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet, og det skal bidra til progresjon for enkeltbarn og barnegruppen. Planleggingen baseres på observasjon, dokumentasjon, refleksjon, systemvurdering og samtaler med barn og foresatte. Vi bruker observasjonsskjema når vi har foreldresamtale slik at vi kan se på fremgang og dokumentere utviklingen. Vi planlegger og tilrettelegger for progresjon for alle barna gjennom hele barnehageåret, ved å blant annet dele barna inn i grupper med tilpasset opplegg etter alder, nivå, erfaringer, interesser, kunnskap, valg av pedagogisk innhold, leker, materialer, arbeidsmåter og utforming av fysisk miljø

Vår definisjon av lek og lekens betydning:

Lek er aktivitet tilsynelatende uten et umiddelbart formål utover leken i seg selv. Lek kan utføres alene eller sammen med andre og spiller en viktig rolle for læring og utvikling. Leken er barnas «arbeidsdag» og må ses som en nødvendighet og bli respektert deretter. Den viktigste arenaen for læring er lek. Hver dag foregår sansemotorisk utvikling, språktilegnelse, holdninger og praktiske – og sosiale ferdigheter. Vi kan derfor si at den aller viktigste aktiviteten for barn er lek. Vi ønsker derfor de to neste barnehageårene å jobbe mer med frilek, stasjonslek, tilrettelagt rollelek og boltrelek.

Frilek er når barna leker uten innblanding fra de voksne. Det er den lekeformen som stort sett er den beste og mest utviklende. Barna må lære seg å ordne opp i egne konflikter, håndheve regler for leken, begynne og avslutte når de vil og velge seg lekekamerater som «passer» til sitt eget utviklingsnivå.

Styrt lek er når de voksne deltar i leken i den forstand at de mekler i konflikter, håndhever regler, veileder og danner andre lekemønster enn det barna selv har gjort. Dette fører da til at barna utvikler sine lekeferdigheter og at barnegruppa ikke danner seg uheldige makt og dominansstrukturer mellom barna.

Hvordan skal vi arbeide?

For personalet

- Vi skal tilegne oss mer kunnskap om lek, gjennom blant annet bruk av internett, fagbøker og ulike artikler.
- Vi skal gå foran som et godt eksempel og være en god rollemodell og lekende voksne.
- Vi skal sette av tid til refleksjon over egen lekepraksis for å vurdere hva som fungerer og hva som kan gjøres bedre.

For avdelingen

- Vi skal ha et bevisst forhold til lek der vi tilrettelegger og skaper variasjon.
- Vi skal ha fokus på gjenbruk ved å bruke ulike materialer vi finner og la det få nytt liv i barnehagen.
- Vi skal berike leken ved å tilrettelegge og benytte rommene vi har på en god måte.
- Vi skal lage spennende installasjoner og lekesoner.

For barna

- Skal utvide sine lekekompetanse ved at vi stimulerer alle sider ved barns utvikling.
- Skal utvikle sine språklige, sosiale, emosjonelle, kognitive, moralske og motoriske utvikling.
- Skal utvikle kreativitet, problemløsningsevne og få en begynnende forståelse av hvordan Norge og verden fungerer.

For barnehagen

- Alle skal ha en felles forståelse for hva det vil si å være en lekende voksen og hvordan vi skal tilrettelegge for god lek.
- Alle skal tilrettelegge og variere lekemiljøet- ute og inne.
- Alle skal dokumentere og vurdere i månedsplan, månedspost og ved bildefremviser i garderoben.

For foresatte

- Vi forventer at foresatte skal delta aktivt sammen med barna i lek.
- Vi forventer at foresatte skal sette av tid til å leke med barna.

Lekesolen

Når du henter i barnehagen og spør «hva har du gjort i dag», svarer de fleste barna: «Jeg har bare lekt». Det barnet legger i «bare lekt» er et hav av ord og opplevelser som strekker seg langt utover «bare» ordet...

Gjort erfaring med ulike leketyper

Lært om egen identitet og egne grenser

Opplevd latter og glede

Vært en del av fellesskapet

Bearbeidet erfaringer og opplevelser

Samarbeidet

Vært et barn

Tatt ansvar

Opplevd empati

Ledet og blitt ledet

Lyttet til andre

Opplevd vennskap

Brukt sansene

Øvet på konsentrasjon

Vist omsorg

Bygget selvtillit

Bygget selvfølelse

Øvet på å kommunisere

Vært kreativ

Lært om regler og normer

Øvd på motorikk

Lyttet til andre

Blitt utfordret

Opplevd motgang og små tap

Opplevd samhold

Opplevd livsglede og humor

Vært nysgjerrig

Opplevd samspill mellom barn- barn og voksne- barn

Gitt av seg selv

Vært med på å skape hverdagsmagi

Brukt fantasien

Øvd på nye ord og uttrykk

Tatt initiativ

Smurt sin egen mat

Kjent på mestringsfølelsen

Øvd på selvstendighet

Øvd på å gi og ta

Utviklet seg emosjonelt og intellektuelt

Øvd tålmodighet

Likestilling og likeverd

Barnehageloven fikk et nytt kapittel som omhandler barnehagemiljøet, 1. januar 2021 og den skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Ifølge rammeplanen «skal barnehagen bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.» (Utdanningsdirektoratet, 2017, s.12).

Dersom personalet i barnehagen vet om eller mistenker at et barn blir plaget, mobbet eller på noen som helst måte ikke har det bra, har vi en plikt til å sette inn tiltak. Det vil si at vi alltid skal gripe inn og stoppe krenkelsen, undersøke hva som har skjedd, si ifra til styrer og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt miljø i barnehagen. I barnehagen har vi nulltoleranse for mobbing, uønsket atferd og krenkelser. Det kan for eksempel innebære utestenging fra lek, plaging, vold eller diskriminering. Som ansatt i barnehagen har vi alle en plikt til å observere og følge med på hvordan barna har det enhver tid og samtidig ha gode rutiner for å være tilstede for barna. Hva som defineres som et alvorlig tilfelle av mobbing vil være en skjønnsmessig vurdering av hver enkelt personal, men særdeles alvorlige hendelser kjennetegnes av at krenkelsene har pågått over tid, at flere barn har vært involvert i mobbing/utestenging eller saker som er særlig voldelige.

Hvordan oppdager vi at et barn ikke har det bra? I mange tilfeller skjer det endringer i atferd, noen barn blir stille og trekker seg tilbake i leken. Derfor ser vi på viktigheten av å fange opp informasjon i samtaler med barna, det handler om å være en lyttende voksen. På den andre siden har vi også barn som gir tydelig beskjed når noe blir vanskelig og har behov for den gode samtalen.

Barnehagen skal jobbe for å skape et godt og trygt miljø der barna trives og tar vare på hverandre. Barnehageloven sier blant annet at «barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling». (Barnehageloven §41 Psykososialt barnehagemiljø, 2021).

Barnehagens arbeidsmåter og digital praksis

«Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.» (Rammeplanen 2017, s 43)

Gjennom prosjektarbeid og det daglige arbeidet skal personalet ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ. Vi bruker leken som utgangspunkt og det er viktig at vi veksler mellom spontane og planlagte aktiviteter. Barna oppmuntres til å stille spørsmål, søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting. For oss i Askeladden Barnehage Borg AS er det viktig å tenke tverrfaglig og se sammenheng mellom de ulike fagområdene i rammeplanen. Vi er opptatt av å inkludere barna i alt vi gjør gjennom barnehagedagen. Vi skal utvikle oss i takt med samfunnet.

Personalet ønsker å oppdage, følge opp og utvikle det barna allerede er opptatt av. Vi benytter oss av Ipad og pc for å bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø. Vi skal legge til rette for utforskning, lek, læring og at barna selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer. «Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier» (Rammeplanen 2017, s. 45).

Det er viktig at personalet er aktive sammen med barna når vi jobber med digitale verktøy. Det skal brukes med forsiktighet og det skal ikke dominere vår arbeidsmåte. Vi lever i et samfunn som stadig er i utvikling, og vi vet at 1. klassingene i Sarpsborg kommune får utdelt hver sin Ipad når de starter på skolen. Vi ser derfor viktigheten av å starte tidlig med å lære barna om digital dømmekraft. Vi benytter oss av forskjellige apper. «At samfunnet stadig er i endring påvirker barnehagen som pedagogisk virksomhet og barnehagens mulighet til å kunne drive virksomhetsutvikling.» (www.iktplan.no).

Info om aktiviteter gjennom året

Hver måned får dere tilsendt en informativ månedsplan. Der vil det bli spesifisert når vi har språkgrupper, varmmat, turer, miljøsamlinger og annet som skjer i løpet av måneden. For oss er det viktig at barna får muligheten til å være med på å medvirke og avgjøre innholdet i barnehagehverdagen. Vi velger derfor å ikke fylle inn aktivitetene i årspalkalenderen på forhånd.

August 2022

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
31	Sommeraktiviteter 1	Sommeraktiviteter 2	Sommeraktiviteter 3	Sommeraktiviteter 4	Sommeraktiviteter 5
32	Sommeraktiviteter 8	Sommeraktiviteter 9	Sommeraktiviteter 10 	Sommeraktiviteter 11	Sommeraktiviteter 12
33	Planleggingsdag 15	Tilvenning 16	Tilvenning 17	Tilvenning 18 	Tilvenning 19
34	Tilvenning 22	Tilvenning 23	Tilvenning 24	Tilvenning 25	Tilvenning 26
35	Tilvenning 29 	Tilvenning 30	Tilvenning 31		

Trygghetssirkelen – med fokus på barnets behov

«Barnehagen er en lærende organisasjon der hele personalet skal reflektere rundt faglige og etiske problemstillinger, oppdatere seg og være tydelige rollemodeller. De skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre.» (Rammeplan 2017, s. 15)

«Tilknytning og utforskning henger sammen og står i et avhengighetsforhold til hverandre. Tilknytning kan forklares ut i fra barnets avhengighet og behov for beskyttelse, mens utforskning kan forklares ut i fra barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden.» (Brantzæg, Torsteinson, Øiestad, 2015)

Circle of Security (COS) eller **Trygghetssirkelen** som den heter på norsk er et verktøy vi bruker for å forstå og møte barnas behov. Vi skal i løpet av tiden fremover sette mer fokus på trygghetssirkelen nå som vi skal starte opp med prosjekt lek.

Trygghetssirkelen er en visuell sirkel, der den voksne er den trygge og sikre havnen.

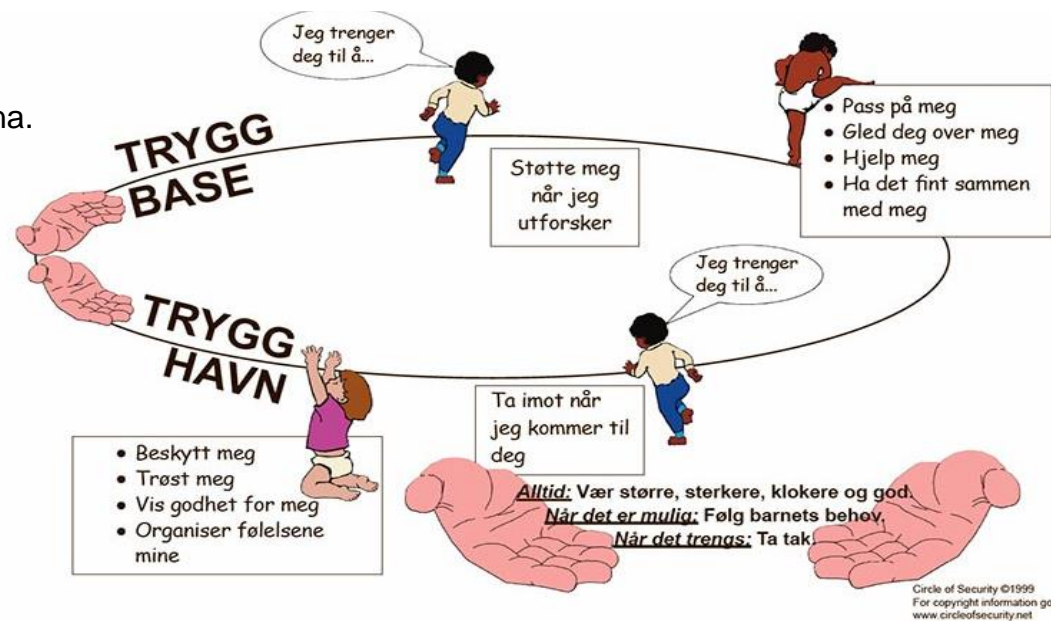
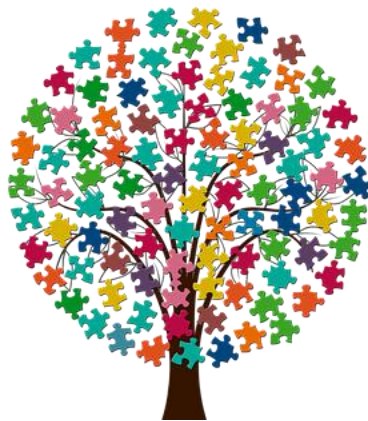
For å få til dette er det svært viktig at personalet mestrer å etablere gode og trygge relasjoner til barna.

Trygge relasjoner viser seg å ha stor innvirkning på barna psykiske helse og legger grunnlaget for videre emosjonell, sosial og kognitiv utvikling.

Dersom dere ønsker å lese mer om dette finner dere informasjon her:

<http://www.tilknytningspsykologene.no/>

<https://www.circleofsecurityinternational.com/>

Barn og seksualitet

«Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Barna oppdager og utforsker sin egen seksualitet, kjønnsidentitet og seksuelle identitet og stiller spørsmål relatert til kropp, kjønn og reproduksjon allerede fra 3–4-årsalder. Kunnskap om kropp, følelser og relasjoner er viktige forutsetninger for at barnet utvikler mestringskompetanse for egen helse, og legger grunnlaget for en helsefremmende livsstil og valg senere i livet.» (Snakk om det! Strategi for seksuell helse, 2017-2022, s.14, Helse og omsorgsdepartementet)

Folkehelseinstituttets forskning viser at «økte kunnskaper om forebygging av seksuelle overgrep gir bedre ferdigheter i å forebygge seksuelle overgrep. (Forskning om effekt av opplærings- og informasjonstiltak om vold og seksuelle overgrep for barn og unge, 2017, FHI.)

I barnehagen vår snakker vi og undrer oss sammen med barna om temaer knyttet til blant annet kroppen, følelser, grensesetting og barns rettigheter. Som et ledd for å forebygge og avdekke seksuelle overgrep, skal vi fremover ha mer fokus på temaet barn og seksualitet. Temaet skal være en naturlig del av barnehagehverdagen.

September 2022

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
35				1 Turdag 	2 Lek og aktiviteter ute/inne
36	5 Prosjekt- og språkarbeid 	6 Varmmat 	7 Prosjekt- og språkarbeid	8 Turdag	9 Lek og aktiviteter ute/inne
37	12 Prosjekt- og språkarbeid	13 Varmmat 	14 Høstfest hos avd. Reveenka 	15 Turdag	16 Miljødag
38	19 Prosjekt- og språkarbeid Brannvernuka 	20 Varmmat 	21 Prosjekt- og språkarbeid	22 Turdag 	23 Lek og aktiviteter ute/inne
39	26 Prosjekt- og språkarbeid	27 Varmmat 	28 Prosjekt- og språkarbeid <i>Den norske epledagen</i>	29	30 Lek og aktiviteter ute/inne

Barns medvirkning

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og § 3, Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr. 1.» (Rammeplan, s 27)

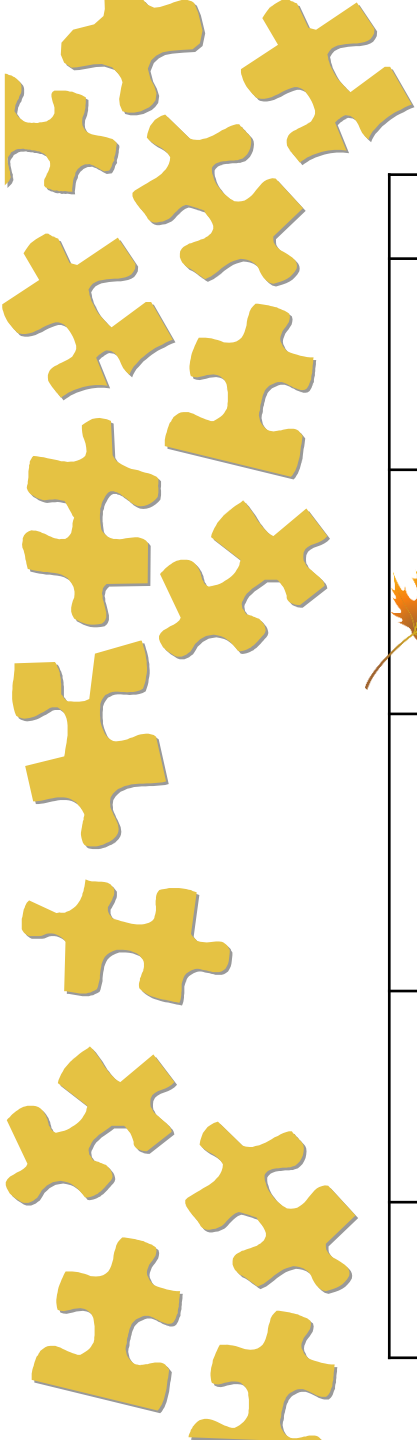
Et bevisst forhold til ulikhet og mangfold i barnegruppen er en viktig forutsetning for å kunne ivareta alle barns rett til medvirkning. Medvirkning er basert på et syn på barn som aktive, likeverdige individer. Dette innebærer at vi må legge til rette for at alle barn opplever å bli sett, at deres stemme blir hørt og deres mening blir vektlagt. Vi har samtaler med barna om hva de liker å gjøre og vi legger til rette for prosjektarbeid ut i fra barnas interesser. Det er viktig for oss at barnas egne ideer og tanker kommer frem, også for de barna som ikke har et verbalt språk. «*Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn.*» (Rammeplan, s 56).

Vi skal være bevisste voksne som lytter til det barna sier, slik at vi kan oppdage det barna er interessert i. Å ta barns medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barna og personalet, og mellom personalet og foresatte. Det er den daglige leken og de daglige erfaringene barna gjør seg, som blir grunnlaget for hvordan det enkelte barnet trives og hva han/hun lærer og tar med seg videre.

Oktober 2022

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
40	3 Prosjekt- og språkarbeid <i>Skolens høstferie</i>	4 Varmmat 	5 Prosjekt- og språkarbeid	6 Turdag 	7 Lek og aktiviteter ute/inne
41	10 Prosjekt- og språkarbeid 	11 Varmmat 	12 Prosjekt- og språkarbeid	13 Turdag	14 Miljødag
42	17 Prosjekt- og språkarbeid	18 Varmmat 	19 Prosjekt- og språkarbeid	20 Turdag 	21 Lek og aktiviteter ute/inne <i>Refleksdagen</i>
43	24 Markering av FN-dagen	25 Varmmat 	26 Prosjekt- og språkarbeid	27 Turdag	28 Lek og aktiviteter ute/inne
44	31 Prosjekt- og språkarbeid				

Språk og språkutvikling

«Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.» (Rammeplanen 2017, s 23). «Samiske barn i barnehage skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur uavhengig av hvor i landet de bor.» (Rammeplanen 2017, s 25)

Barn med minoritetsspråklig bakgrunn har rett til særskilt tilskudd til språkstimulering. Personalet i MIGRAS har laget et eget arbeidsdokument for å kvalitetssikre arbeidet med språkutvikling. Dette har vi gjort på bakgrunn av at ulik forskning i Norge viser at vi jobber for lite systematisk med språk. Vi ønsker derfor å ha et økt fokus på språk for å sikre at vi jobber kontinuerlig med norskspråket i hverdagen. Språkutviklingshefte vårt hjelper oss derfor å kartlegge hvordan vi skal hjelpe barnet videre i språkutviklingsprosessen.

Vi har i Askeladden Barnehage Borg AS oppnevnt egne språkveiledere, som har blitt kurset spesielt i forhold til å fylle denne rollen. I familiebarnehagen har vi en språkveileder som skal se til at fokuset på språkarbeid opprettholdes, og for å sikre god progresjon i språkarbeidet. Det er viktig å påpeke at ALLE ansatte har ansvar for at det jobbes med språk og at tiltak iverksettes så tidlig som mulig. Metoder: Vi sørger for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel. Vi bruker språket aktivt gjennom barnehagehverdagen, under måltider, påkledning, stellesituasjoner, i leken, i «her og nå situasjoner» med mer. Vi voksne er bevisste på våre roller som språklige forbilder og lydhøre i kommunikasjon med alle barn. Vi har fastsatte språkgrupper med planlagt innhold. Vi bruker begrepsmodellen, grep om begreper, NMT, ASK, bøker, lydbøker, sang, spill m.m. Vi bruker kartleggingsverktøy som TRAS, Alle med og begrepsforståelse.

Metoder:

Vi sørger for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språk som kommunikasjonsmiddel.

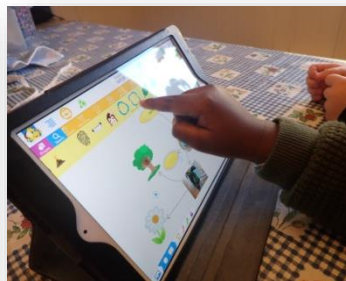
Vi bruker språket aktivt gjennom barnehagehverdagen, under måltider, påkledning, stellesituasjoner, i leken, i «her og nå situasjoner» med mer.

Vi voksne er bevisste på våre roller som språklige forbilder og lydhøre i kommunikasjon med alle barn. Vi har fastsatte språkgrupper med planlagt innhold.

Vi bruker metoder som begrepsmodellen, grep om begreper, NMT, ASK, bøker, lydbøker, sang, spill m.m.

Barnehagen har utarbeidet et internt språkutviklingshefte som skal være et hjelpemiddel i arbeide med språkstimuleringen.

Vi bruker kartleggingsverktøy som TRAS, Alle med, begrepsforståelse med mer.

November 2022

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
44		1 Varmmat 	2 Prosjekt- og språkarbeid	3 Turdag	Lek og aktiviteter ute/inne
45	7 Prosjekt- og språkarbeid 	8 Varmmat 	9 Prosjekt- og språkarbeid	10 Turdag	11 Miljødag
46	14 Prosjekt- og språkarbeid	15 Varmmat 	16 Prosjekt- og språkarbeid	17 Turdag 	18 Lek og aktiviteter ute/inne
47	21 Juleforberedelser	22 Varmmat 	23 Juleforberedelser	24 Juleforberedelser	25 Juleforberedelser
48	28 Juleforberedelser	29 Juleforberedelser	30 Juleforberedelser		

Barnehagen skal fremme danning

«Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrige til omverden og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.» (Rammeplanen 2017, s 21).

Danning innebærer at barna skal settes i stand til å tenke selv, søke kunnskap, reflektere over og vurdere vedtatte sannheter, stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog – hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker. Barna skal få en forståelse av at de selv har en påvirkningskraft i fellesskapet gjennom meninger, perspektiver, ulike behov og deres evne til å kunne bidra til endringer. Barnehagen skal møte og veilede barna med respekt gjennom dannelsesreisen og utfordre deres nysgjerrighet på omverdenen ut ifra deres premisser og interesser. Vi skal møte og veilede barna gjennom disse områdene, for at barna skal bli den beste utgaven av seg selv.

Vennskap, fellesskap og inkludering

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne.» (Rammeplanen 2017, s 22-23).

Vi skal bidra til at barna utvikler sosiale ferdigheter og støtte deres initiativ til samspill slik at de opplever vennskap og mestrer å beholde venner. Ved å ha fokus på turtaking i alle ledd i hverdagen vil barna oppleve å være en del av fellesskapet. Det er viktig å være positiv i kommunikasjonen, ha respekt for hverandre, vente til andre har snakket ferdig, snakke hyggelig til hverandre og hjelpe hverandre ved behov. «Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling.» (Rammeplanen 2017, s 20). Vi observerer barna og veileder de i «her og nå» situasjoner. Vi ønsker hele tiden å være i forkant slik at vi kan forebygge, stoppe og følge opp utestenging og mobbing. Dette krever tilstedeværende voksne som ser hvert enkelt barn og dets behov. Vi må tilrettelegge for et miljø hvor vi fremsnakker hverandre og har gode holdninger. Det skal være naturlig å kunne dele, trøste, gi ros, løse konflikter og gi hverandre tilbakemeldinger. Vi arbeider daglig med å øve på å løse konflikter, respektere andres kulturelle verdier og delta i aktiviteter som gir god selvfølelse og tro på seg selv.

Vi bruker lekegrupper og rollespill med barn og voksne

Vi har samlinger og samtaler med barna

Vi øver på å sette ord på følelser

Vi snakker om hva det vil si å være en god venn

Vi bruker vennebøker om sosial kompetanse. Noen av temaene handler om å samarbeide, dele, spre glede, lytte og bli enige og si unnskyld

De eldste barna hjelper de yngre ved for eksempel påkledning

Vi er tilstedeværende voksne

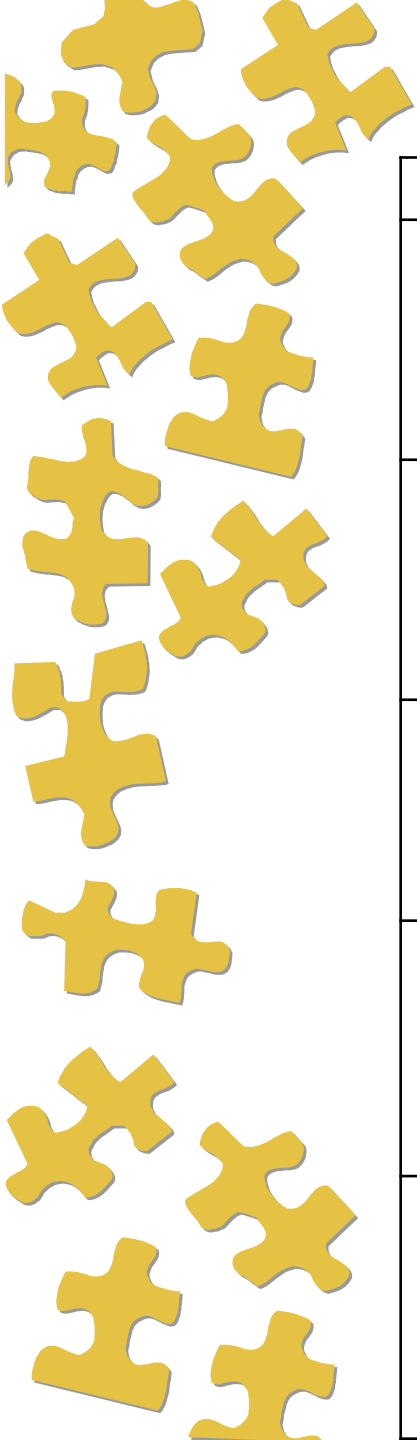
Vi er gode forbilder og rollemodeller for barna

Vi bruker samlingsputer med ulike ansiktsuttrykk

Desember 2022

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
48				1 Bytt batterier i røykvarslere Tur dag	Lek og aktiviteter ute/inne
49	5 Lek og aktiviteter ute/inne	6 Varmmat 	7 Nissefest 	8 Tur dag 	Miljødag
50	12 Lek og aktiviteter ute/inne	13 Varmmat 	14 Lysfest 	15 Tur dag	Lek og aktiviteter ute/inne
51	19 Lek og aktiviteter ute/inne	20 	21 Julebord 	22 Lek og aktiviteter ute/inne	Lek og aktiviteter ute/inne
52	26 2. juledag – barnehagen er stengt	27 Samkjøring med alle familiebarnehagene	28 Samkjøring med alle familiebarnehagene	29 Samkjøring med alle familiebarnehagene	30 Samkjøring med alle familiebarnehagene

Trygg Trafikk

«Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt.» (Rammeplan 2017, s.56)

Grunnlaget for holdninger til sikkerhet legges i barneårene og derfor mener vi trafikk som tema må starte tidlig. Personalet er rollemodeller som tilrettelegger for refleksjon, risikoforståelse, til å ta andres perspektiv og til å samarbeide. Samfunnet forventer at barn fra 5 ½ års alder skal kunne ferdes på skoleveien. Derfor må trafikksikkerhet og trafikkopplæring integreres som en del av barnehagens omsorgs- og opplæringsarbeid. Askeladden Barnehage Borg AS har blitt godkjent som en trafikksikker barnehage, og vi er stolte over å kunne være Sarpsborgs første. Dette krever nye planer og resertifisering som gjør at vi jobber kontinuerlig med trafikksikkerhet i vår barnehage.

Tarkus – Barnas trafikkvenn

Vi har et pedagogisk verktøy for å lære barna om trafikken som heter Tarkus og er en hånddukke. På ryggen har Tarkus ni belter, men når han kjører bil så har han 10. Da kaller han seg for et bilbeltedyrt. Tarkus er nysgjerrig, undrende og tålmodig. Han er en naturlig deltaker i samlingsstunden og når trafikk står på dagsordenen. At små barn veksler mellom fantasi og virkelighet, begeistres av fortellinger om dyr og fantasifulle figurer, er noe vi ønsker å utnytte i opplæringen. Det er også det som gjør Tarkus til et populært arbeidsverktøy for oss voksne. I samlingsstunder er Tarkus på nye eventyr og han gir barna ulike oppgaver underveis. Det kan være at de skal fortelle om et skilt, en trafikkregel, hva som skjer på bildet, en trafikklyd osv. Det er også mange fine sanger vi synger med Tarkus og vennene hans som heter Kameleonen Leon, Flagge-lise og Musedyret.

På Trygg Trafikk sin hjemmeside kan dere laste ned de samme appene vi bruker i barnehagen. www.tryggtrafikk.no

Et av våre tiltak i arbeidet med Trygg Trafikk er at alle som skal parkere på våre parkeringsplasser rygger bilen inn og slår av motoren før du/dere går inn i barnehagen. Det kan bli uoversiktlig i hente-bringe situasjoner og vi ønsker at dette skal gjøres så trygt som mulig uavhengig av hvordan du/dere ferdes.

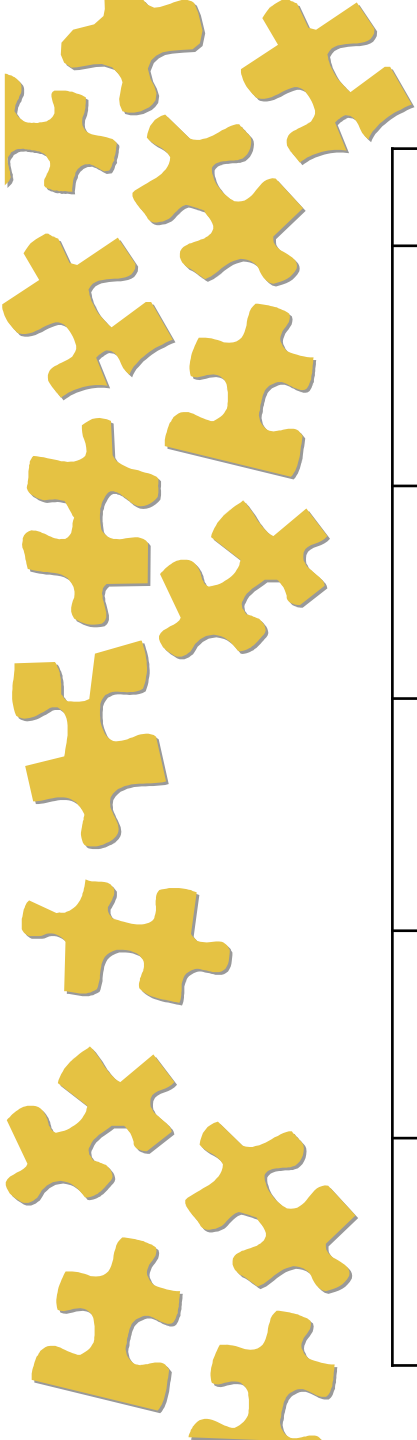
Mål:	Metoder:
Er at barna skal kunne ferdes sikkert i trafikken på en slik måte at de ikke er til fare for seg selv eller andre.	Vi går og reiser på turer, leser/hører på Tarkus eventyr, spiller trafikkspill og bruker IKT/ipad med mer. Trafikkopplæring tas også med inn i lek og aktiviteter og prosjekt- og språkarbeid.

TRYGG TRAFIKK

Januar 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
1	2 Plandag Barnehagen er stengt	3 Varmmat 	4 Prosjekt- og språkarbeid	5 Turdag 	6 Lek og aktiviteter ute/inne
2	9 Prosjekt- og språkarbeid 	10 Varmmat 	11 Prosjekt- og språkarbeid	12 Turdag	13 Lek og aktiviteter ute/inne
3	16 Prosjekt- og språkarbeid	17 Varmmat 	18 Prosjekt- og språkarbeid <i>Verdens snømanndag</i>	19 Turdag 	20 Lek og aktiviteter ute/inne
4	23 Prosjekt- og språkarbeid	24 Varmmat 	25 Prosjekt- og språkarbeid	26 Turdag 	27 Miljødag
5	30 Prosjekt- og språkarbeid 	31 Varmmat 			

Foreldresamarbeid

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Jf. Barnehageloven paragraf 1. Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven paragraf 1 og paragraf 4. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.» (Rammeplan, s 29).

Alle foresatte skal være trygge på at barna deres får omsorg, blir sett, respektert og får delta i felleskapet som gjør dem godt. Foreldresamarbeidet vårt skal alltid ha barnas beste som mål. For oss er det viktig med et tett og godt samarbeid med hjemmet, og vi ønsker tilbakemeldinger slik at vi kan videreutvikle oss. Samarbeidet skal sikre at dere får individuell tilretteleggingen av barnehagen så langt det lar seg gjøre. Foreldreråd og samarbeidsutvalget er ordninger som skal gi mulighet for å ivareta foresattes kontakt med barnehagen på en aktiv måte.

Vi vet og erfarer at barnets opplevelser utenfor barnehagen også har stor påvirkning for barnet i barnehagen. Dermed er det viktig for oss å ha informasjon fra dere foresatte i forhold til mindre eller større endringer som vedrører barnet. For eksempel om barnet har sovet lite/godt, spist mat før han/hun kom til barnehagen, barnet blir hentet tidlig i dag, det har vært en konflikt i hjemmet med mer. Vi som jobber med disse herlige barna hver dag ønsker å tilrettelegge hverdagen så langt som mulig for å møte deres behov.

Askeladden barnehage bruker «Transponder Meldingsbok» som er en digital meldingsbok for kommunikasjon mellom barnehagen og hjem. Der gis det korte beskjeder og informasjon som blant annet sykefravær, fri og arrangementer i barnehagen.

Vi legger til rette for et godt foreldresamarbeid gjennom blant annet:

- ✓ å ha gode, daglige samtaler i garderoben ved levering og henting.
- ✓ at vi oppfordrer til innspill og tilbakemeldinger i hverdagen.
- ✓ ved å tilbyr minst to foreldresamtaler i året og ellers ved behov.
- ✓ ved å arrangerer to foreldremøter pr år.
- ✓ årlige brukerundersøkelser. (Hvert år har vi en brukerundersøkelse der foresatte har mulighet til å gi tilbakemelding på barnehagens tilbud. Din mening er viktig for oss og gjør at vi kan bli bedre. Dette er en anonym undersøkelse, og resultatet blir presentert på foreldremøte og i vårt vurderingsarbeid).
- ✓ Ved å arrangerer flere faste sosiale arrangementer i barnehagen pr år. (FN dagen, lysfest, 16. mai feiring m.m.).
- ✓ dugnadsplikt en gang pr. år.
- ✓ FAU og SU møter.

Februar 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
5			1 Prosjekt- og språkarbeid	2 Turdag 	3 Pysjamasfest
6	6 Markering av Samefolkets dag 	7 Varmmat 	8 Prosjekt- og språkarbeid	9 Turdag	10 Miljødag
7	13 Prosjekt- og språkarbeid 	14 Varmmat 	15 Prosjekt- og språkarbeid	16 Turdag	17 Lek og aktiviteter ute/inne
8	20 Prosjekt- og språkarbeid <i>Skolens vinterferie</i>	21 Varmmat 	22 Prosjekt- og språkarbeid	23 Turdag 	24 Lek og aktiviteter ute/inne
9	27 Prosjekt- og språkarbeid	28 Varmmat 			

Serviceerklæring

Du forventer at:

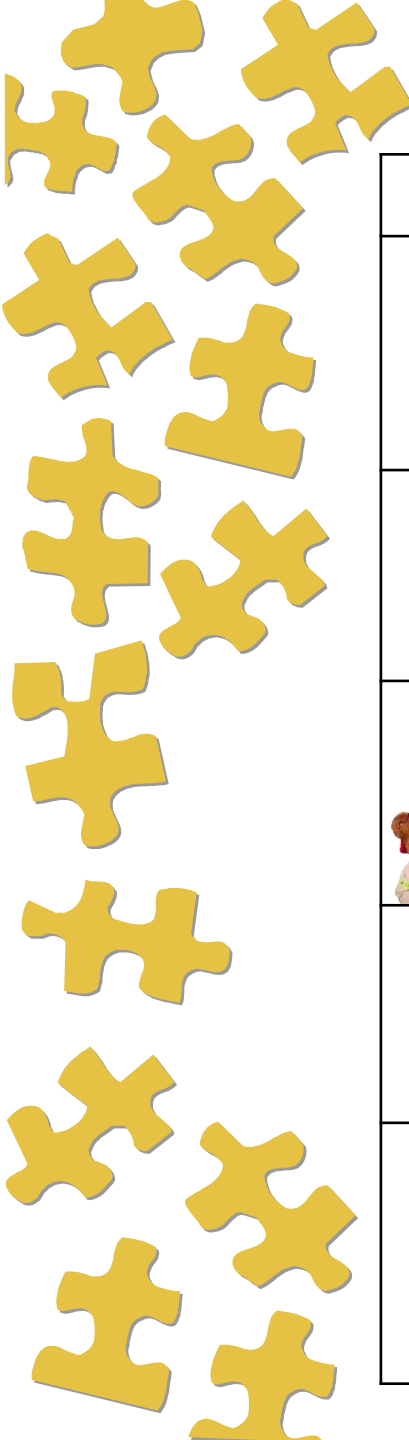
- Du og ditt barn blir møtt med åpenhet og vennlighet
- Du blir møtt av en av oss når du leverer ditt barn, med unntak av i frokosttiden
- Vi tilbyr ditt barn et variert kosthold hver dag
- Vi sikrer ditt barns behov for trygghet og omsorg
- Vi tilbyr ditt barn en variert dag med et pedagogisk tilrettelagt innhold
- Vi tilbyr oppstartsamtale, foreldresamtaler og foreldremøte i løpet av barnehageåret
- Du mottar månedsplaner i forkant og månedsposter i etterkant
- Du får innflytelse på ditt barns hverdag
- Vi dokumenterer og vurderer for å hele tiden kunne ha fremdrift i vårt pedagogiske arbeid
- Vi samarbeider med skolene i vårt nærmiljø for å kunne sikre den gode sammenhengen mellom barnehage og skole

Vi forventer at du:

- Møter oss i barnehagen med åpenhet og vennlighet
- Prater med oss om det er noe som er uklart og, eller du er usikker på noe
- Holder oss oppdatert på endringer i ditt barns liv slik at vi kan sikre så gode hverdager som mulig for ditt barn
- Respekterer anbefalte føringer vedrørende sykdom og holder syke barn hjemme
- Gir oss beskjed via transponder meldingsbok dersom barnet er sykt skal ha fri, ferie m.m.
- Gir oss beskjed om det er andre som skal levere og, eller hente ditt barn i barnehagen
- Leverer og henter ditt barn innenfor barnehagens åpningstider (06.30-17.00).
- Leser og setter deg inn i informasjonen du mottar om og fra barnehagen.
- Gir tilbakemelding på vårt arbeid gjennom brukerundersøkelsen.
- Holder orden, sikrer god oversikt og påser at ditt barn til enhver tid har nødvendig utstyr i garderoben

Mars 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
9			1 Prosjekt- og språkarbeid	2 Turdag 	3 Lek og aktiviteter ute/inne
10	 6 Prosjekt- og språkarbeid	7 Varmmat 	8 Prosjekt- og språkarbeid	9 Turdag	10 Planleggingsdag Barnehagen er stengt
11	13 Prosjekt- og språkarbeid <i>Brannvernuke</i> 	14 Varmmat 	15 Prosjekt- og språkarbeid	16 Turdag	17 Lek og aktiviteter ute/inne
12	20 Prosjekt- og språkarbeid	21 Varmmat <i>Rockesokk, Verdens Downs syndrom-dag</i>	22 Prosjekt- og språkarbeid	23 Turdag 	24 Miljødag
13	27 Prosjekt- og språkarbeid 	28 Varmmat 	29 Prosjekt- og språkarbeid	30 Turdag	31 Lek og aktiviteter ute/inne

Hva er FAU og SU?

«Intensjonen med foreldreråd og samarbeidsutvalg skal gi mulighet for å ivareta foreldrenes kontakt med barnehagen på en aktiv måte. Foreldrerådet skal fremme foreldrenes fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.» (Rammeplanen 2017, s.30)

FAU står for Foreldrenes ArbeidsUtvalg

På barnehagens første foreldremøte skal det hvert år bli valgt en representant fra hver avdeling som blir avdelingens representant i barnehagens foreldreråd, samt en vara for representanten. Det velges en leder for foreldrerådet på barnehageårets første møte. Lederen for foreldrerådet stiller også på møtene som avholdes i barnehagens samarbeidsutvalg (SU). Foreldrerådsrepresentanten har ansvar for å ivareta og følge opp at informasjon oppdateres i den enkelte avdelingens foreldrerådspenn som skal være tilgjengelig på avdeling for alle foresatte.

SU står for SamarbeidsUtvalget

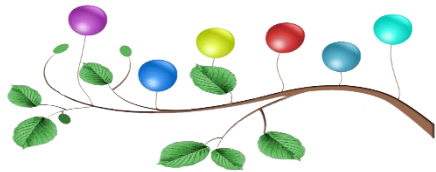
Samarbeidsutvalget består av foresatte, ansatte og eier i barnehagen, slik at alle er representert. SU skal ivareta samarbeidet mellom barnehagen og foresatte. Det skal være et positivt, rådgivende, kontaktskapende og samordnede organ for partene som på ulike måter har ansvar for barnehagens drift og innhold. SU har som oppgave å blant annet godkjenne årsplan, være med å diskutere barnehagens ideelle grunnlag og skape god kontakt mellom lokalsamfunn og barnehage. Barnehageeier skal sørge for at saker av viktighet skal forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget (§4 siste avsnitt i lov om barnehager).

Sosiale medier

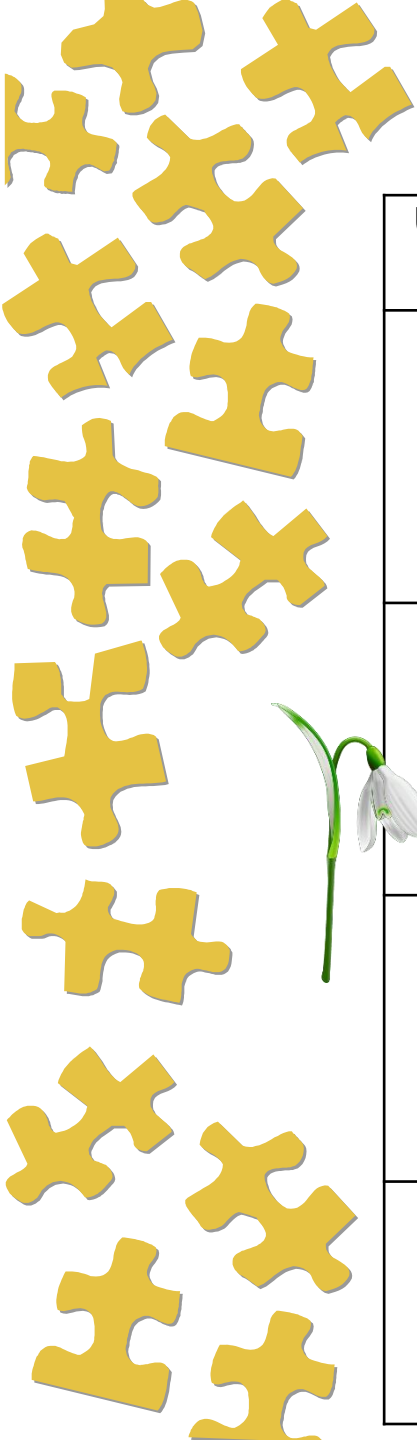
Sosiale medier er en stor del av vår hverdag der mange ønsker å dele både bilder og informasjon ut til andre. Vi ber dere derfor om at det vises hensyn med å legge ut bilder på sosiale medier både av deres egne barn, andres barn og/eller andre voksne. Bilder som blir tatt i forbindelse med sammenkomster/ arrangementer i barnehagen skal vurderes/godkjennes før de eventuelt deles på sosiale medier. Dette er av hensyn til at ikke alle ønsker å dele bilder, informasjon eller bli identifisert på sosiale medier. Vi vil ha dette som et eget emne på foreldremøte på høsten, slik at dere foresatte kan komme med deres synspunkter rundt dette til hverandre.

April 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
14	3 Samkjøring med familiebarnehagene	4 Samkjøring med familiebarnehagene	5 Samkjøring med familiebarnehagene Barnehagen stenger 12:00.	6 Skjærtorsdag - Barnehagen er stengt	7 Langfredag - Barnehagen er stengt.
15	10 2. Påskedag – Barnehagen er stengt.	11 Varmmat 	12 Prosjekt- og språkgrupper	13 Turdag 	14 Lek og aktiviteter ute/inne
16	17 Prosjekt- og språkgrupper 	18 Varmmat 	19 Prosjekt- og språkgrupper	20 Turdag	21 Lek og aktiviteter ute/inne
17	24 Prosjekt- og språkgrupper	25 Varmmat 	26 Prosjekt- og språkgrupper	27 Turdag	28 Miljødag

Askeladden Barnehage Borg AS,
Familiebarnehagene

Velkommen til oss!

Familiebarnehagene våre heter:
Reveenka (Skjeberg)
Skjærungen (Sentrum)
Trollskogen (Greåker)

Askeladden
Barnehage Borg AS

Askeladden
Barnehage Borg AS

Overganger og gode sammenhenger i Sarpsborg kommune

Siste året i

Askeladden Barnehage Borg AS

God sammenheng mellom barnehage og skole

Overgang fra hjem til barnehage

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Når barnet begynner i barnehagen, skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.»
(Rammeplan, s. 33)

Ett par uker før oppstart mottar dere et informasjonsskriv som vi kaller «Velkomstbrev». Heftet inneholder også annen nyttig informasjon om barnehagen og tilvenning/overgang fra hjem til barnehage. Det er viktig at foresatte har en positiv innstilling til barnehagen og tar seg god tid til å være sammen med barnet i oppstarten for å trygge det. Dette vil også hjelpe personalet i barnehagen til å bli godt kjent med barnet. Hvor lang tid barnet trenger for å bli trygg avhenger av barnets alder, modenhet og tidligere erfaringer. Hvert barn trenger i denne perioden ofte mye voksenkontakt. Ingen barn/foreldre er like og derfor er det umulig å gi råd som passer for alle, men vi ønsker at hvert barn og foreldrepar skal bli møtt ut fra sine behov. Å ha noen kjente ting i barnehagen gjør ofte oppstarten bedre for barnet, f.eks. smokk, bamse o.l. Minoritetsspråklige foreldre kan lage en liste over hverdagslige ord på morsmål, dersom barnet ikke kan eller forstår norsk, slik at personalet kan forstå noen av barnets ytringer og behov. Ca. 3 uker etter oppstart vil vi ha en samtale for å prate om hvordan den første tiden i barnehagen har gått.

Overgang innad i barnehagen

«Overganger skjer også innad i barnehagen. Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.» (Rammeplan, s. 33)

Vi har utarbeidet et eget årshjul for å sikre en god overgang når barna skal starte på en ny avdeling, internt i barnehagen vår. Arbeidet starter allerede i mars/april måned med å besøke den nye avdelingen, for å bli kjent med barna og personalet som jobber der. Vi sørger for å flytte barna sammen med barn de kjenner godt.

Overgang fra barnehage til skole

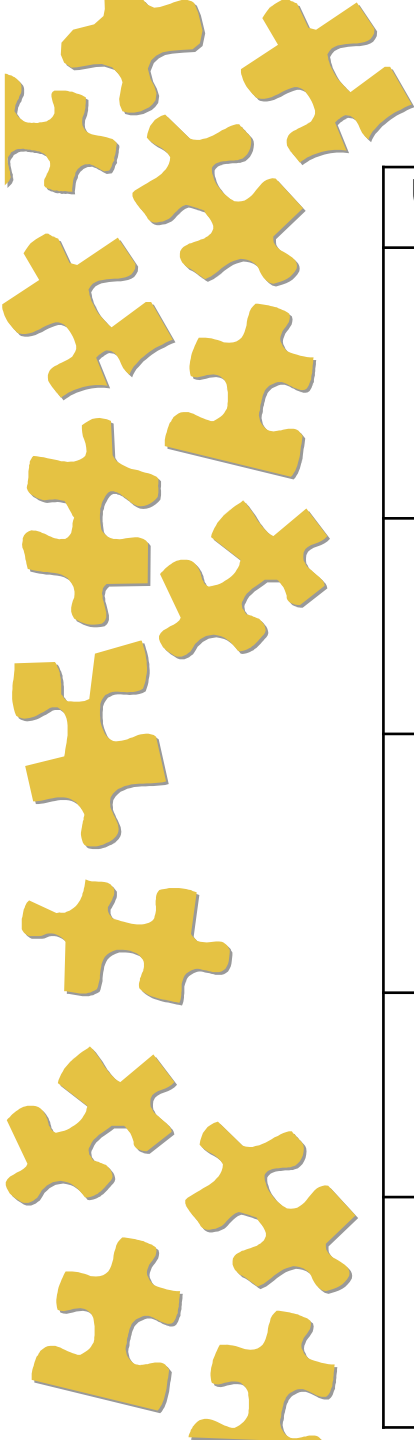
«De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.» (Rammeplan, s. 33-34)

De eldste barna i Askeladden Barnehage Borg AS kalles for «Blekkspruten» og de har aktiviteter sammen en gang i uka. Tanken bak dette er at barna skal få erfaring med å være i en ensartet gruppe, og få erfaring på hva som forventes når de begynner på skolen. Sarpsborg kommune har utarbeidet et årshjul for overgang og gode sammenhenger mellom barnehage og skole. Dere får tilsendt *Siste året i Askeladden Barnehage Borg AS* på høsten ved oppstart til nytt barnehageår.

Mai 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
18	1 Arbeidernes dag – Barnehagen er stengt!	2 Varmmat 	3 Prosjekt- og språkgrupper 	4 Turdag 	Miljødag
19	8 Prosjekt- og språkgrupper	9 Varmmat 	10 Prosjekt- og språkgrupper	11 Turdag	12 Lek og aktiviteter ute/inne
20	15 Prosjekt- og språkgrupper 	16 Vi markerer grunnlovsdagen 	17 Grunnlovsdagen Barnehagen er stengt 	18 Kristi himmelfartsdag - Barnehagen er stengt!	19 Planleggingsdag Barnehagen er stengt
21	22 Prosjekt- og språkgrupper	23 Varmmat 	24 Prosjekt- og språkgrupper	25 Turdag	26 Lek og aktiviteter ute/inne
22	29 2. pinsedag – Barnehagen er stengt!	30 Varmmat	31 Prosjekt- og språkgrupper		

Lov om barnehager

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering» (Lov om barnehager, 2006).

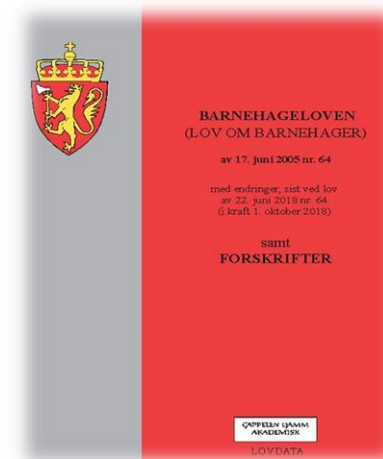
«Lov om Barnehager og Rammeplan for barnehager er våre styringsdokumenter. Barnehagens samfunnsmandat er nedfelt i rammeplanen, og sier at vi skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse med barnas hjem. Videre er FN barnekonvensjon også et viktig styringsdokument og sier bl.a. noe om barns rett til medvirkning. Barns rett til medvirkning er samtidig nedfelt i Barnehaeloven» (Hentet fra Virksomhetsplanen 2018-2022).

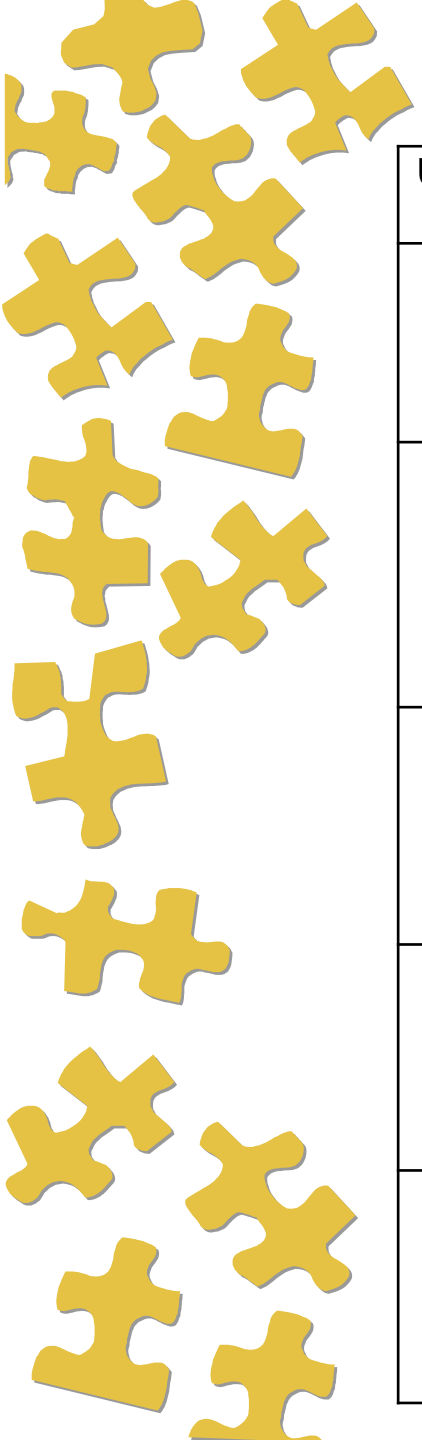
Vårt barnehagetilbud bygger på *Lov om barnehager* og *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. «Eier og alle som arbeider i barnehagen skal oppfylle målene og kravene i rammeplan med utgangspunkt i sine erfaringer og sin kompetanse.» (Rammeplanen 2017, s 15). De ansatte i barnehagen skal legge til rette for at barna skal få varierte erfaringer gjennom å reflektere over sin egen praksis og lære gjennom lek og sosialt samspill. Barna lærer å leke gjennom å tilegne seg sosiale ferdigheter og være betydningsfulle i barnegruppa. Målet er en trygg barnehage med kvalifiserte og omsorgsfulle voksne, en barnehage der barna kan lære, trives og leke.

Rammeplan for barnehagen

«I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å utforske, leke, lære og mestre. Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring.» (Rammeplanen 2017, s 22)

Rammeplanen er grunnlaget for barnehagens drift og setter mål for oss som personal og barnehagens innhold. Vi utarbeidet en implementeringsplan i august 2017 hvor målet var å implementere den nye rammeplan i vår barnehage. Ordet «implementering» innebærer både planlegging, iverksetting og gjennomføring. Det handler konkret om hvordan vi skal bruke *rammeplanen* og hvordan vi skal jobbe med den i det praktiske arbeidet. Vi har jobbet med implementering av *rammeplanen* på personalmøter, avdelingsmøter og i barnehagehverdagen. Når vi har jobbet med implementeringen har vi tatt i bruk kunnskapen, verktøyene og *rammeplanen* er en naturlig del av barnehagehverdagen. Vi har systematisk gått igjennom *rammeplanen* måned for måned sammen med barna og dette blir dokumentert i månedsplan og månedspost.

Juni 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
22				Turdag 1	Lek og aktiviteter ute/inne 2
23	Miljødag 5 Vi markerer verdens miljødag	Varmmat 6 	7 Prosjekt- og språkgrupper	Turdag 8 	Lek og aktiviteter ute/inne 9
24	Prosjekt- og språkgrupper 12	Varmmat 13 	14 Sommerfest på avd. Trollskogen 	Turdag 15	Lek og aktiviteter ute/inne 16
25	Prosjekt- og språkgrupper 19 	Varmmat 20 	21 Prosjekt- og språkgrupper	Turdag 22 	Lek og aktiviteter ute/inne 23
26	Prosjekt- og språkgrupper 26	Varmmat 27 	28 Prosjekt- og språkgrupper	Turdag 29	Lek og aktiviteter ute/inne 30

Barnehagens fagområder

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helhet. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.» (Rammeplanen 2017, s. 47).

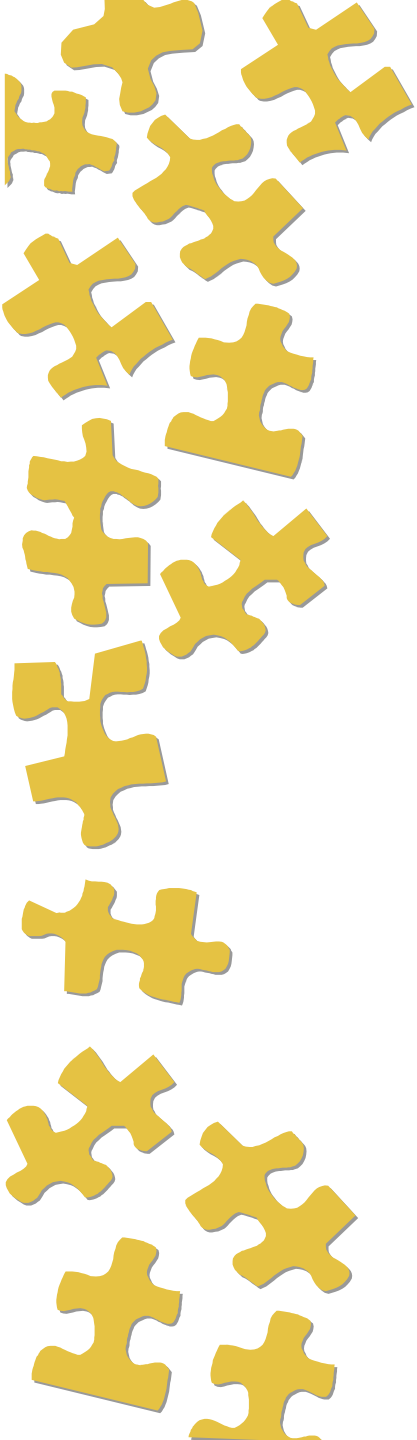
Personalet i barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas interesser og engasjement når vi jobber med fagområdene. Barnehagen skal bidra til et lærende fellesskap med ulike uttrykk og meninger. Vi bruker blant annet ulike materiell og utstyr, teknikker, spill, musikk, digitale verktøy og bøker når vi jobber med fagområdene. Sammen med barna utforsker vi, søker ny kunnskap og ferdigheter innenfor alle fagområdene og vi bruker leken som et viktig grunnlag for arbeidet. Vi fletter fagområdene inn i prosjektarbeidet vårt og vi er stort sett innom alle fagområdene hver dag.

Tabellen under viser eksempler på hvordan vi jobber med fagområdene i våre barnehager:

Kommunikasjon , språk og tekst	Antall, rom og form	Natur, miljø og teknologi	Kropp, bevegelse, mat og helse	Etikk, religion og filosofi	Nærmiljø og samfunn	Kunst, kultur og kreativitet
Vi benytter oss av begrepsmodellen og ASK	Vi oppdager og undrer oss over matematiske sammenhenger	Vi legger til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som lek og læring.	Vi har fast tur dag	Vi er en religionnøytral barnehage som har respekt for andre religioner	Vi bruker nærmiljøet når vi går på tur.	Vi bruker gjenbruks- naturmaterialer i formgivningsarbeidet
Personalet skaper et språkstimulerende miljø for alle barn og oppmuntre til å lytte, samtale og leke med lyd, rim og rytme.	Barna er med på matlaging og lærer om mengder, mål og begreper.	Vi lærer barna om bærekraftigutvikling og å resirkulere søppel	Vi lager mat fra bunnen av og barna er med på prosessen.	. Vi markerer merkedager, bursdager og høytider uten religiøst innhold.	Vi lærer barna om lokalhistorie	Vi har tilgang til rom og materialer slik at de kan gjennomføre aktiviteter etter eget ønske
Bli kjent med bøker, sanger, bilder og media.	Barna erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse	Barna er med og sår og høster. Ser prosessen frø til plante.	Vi benytter oss av hvilestund	Vi undrer oss og er nysgjerrige sammen med barna	Vi markerer Samedagen 6.februar og lærer om samisk kultur	Barna får oppleve bevegelser og dans gjennom musikk
Bruke kroppsspråk, talespråk, sang og tekst.	Vi spiller spill	Vi utforsker naturen året rundt	Vi lærer barna om kroppen vår , sunn og usunn mat og god helse.	Ha respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.	Vi markerer 17.mai Lærer om hvorfor vi markerer 17.mai	Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede!
Videreutvikle sin begrepsforståelse og bruker variert ordforråd	Vi bruker Ipad og pc-en som hjelpemiddel	Få kunnskap om dyr, dyreliv, insekter og fugler.	Vi videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper.	skape rom for barnas opplevelser	Vi gir barna begynnende kjennskap til barnekonvensjonen.	Samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk

Juli 2023

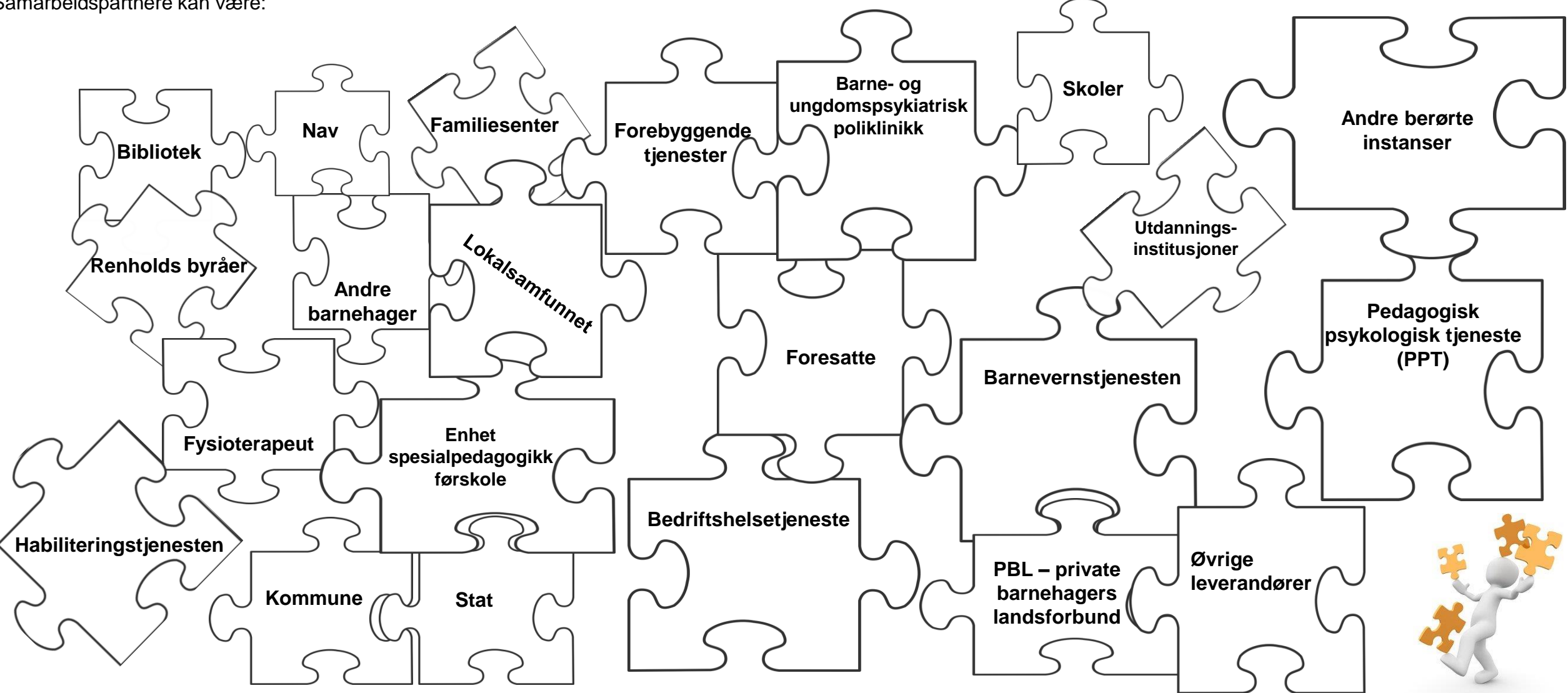
Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
27	3 Samkjøring Sommeraktiviteter 	4 Samkjøring Sommeraktiviteter	5 Samkjøring Sommeraktiviteter	6 Samkjøring Sommeraktiviteter	7 Samkjøring Sommeraktiviteter
28	Samkjøring Sommeraktiviteter	11 Samkjøring Sommeraktiviteter	12 Samkjøring Sommeraktiviteter	Samkjøring Sommeraktiviteter	14 Samkjøring Sommeraktiviteter
29	17 Barnehagen har feriestengt	18 Barnehagen har feriestengt	19 Barnehagen har feriestengt	20 Barnehagen har feriestengt	21 Barnehagen har feiestengt
30	24 Barnehagen har feriestengt	25 Barnehagen har feriestengt	26 Barnehagen har feriestengt	27 Barnehagen har feriestengt	28 Barnehagen har feriestengt

Barnehagens samarbeidspartnere

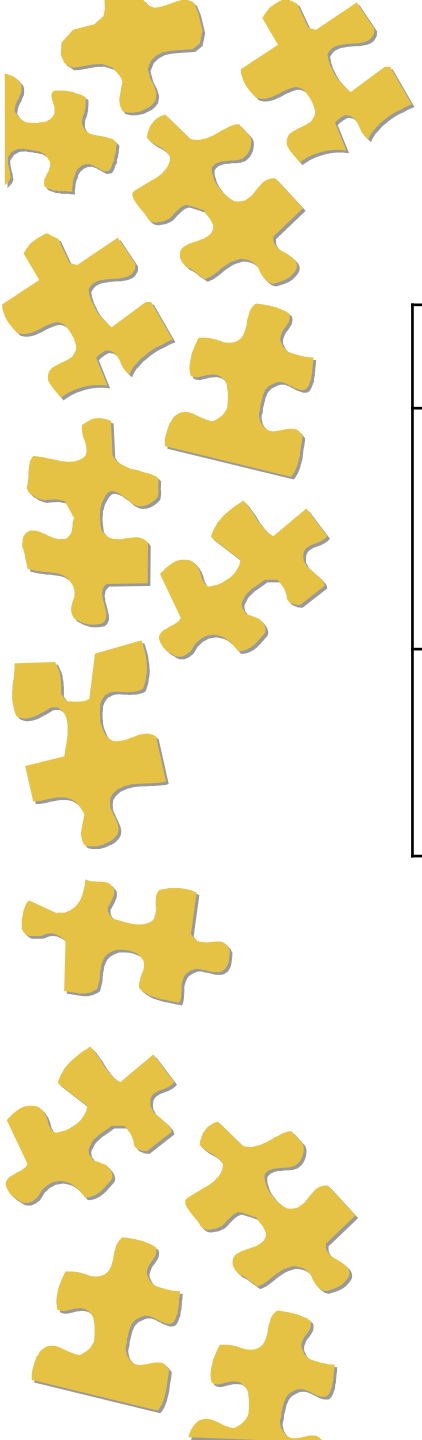
Sarpsborg kommune har et tverrfaglig samhandlingsteam som skal sikre at barna får det tilbudet de har rett på. Vi følger regler for taushetsplikt, opplysningsplikt og opplysningsrett. Samarbeid med ulike instanser er essensielt for at vi skal kunne gi et best mulig barnehagetilbud.

Barnehageloven §46 Opplysningsplikt til barnevernet sier at alle ansatte har meldeplikt til barnevernet hvis de tror at et barn er utsatt for omsorgssvikt, vold/ overgrep eller ved annen alvorlig bekymring.

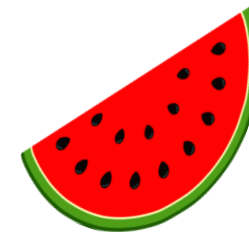
Samarbeidspartnere kan være:

August 2023

Uke	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
31	31 Samkjøring Sommeraktiviteter	1 Samkjøring Sommeraktiviteter	2 Samkjøring Sommeraktiviteter	3 Samkjøring Sommeraktiviteter	4 Samkjøring Sommeraktiviteter
32	7 Samkjøring Sommeraktiviteter	8 Samkjøring Sommeraktiviteter	9 Samkjøring Sommeraktiviteter	10 Samkjøring Sommeraktiviteter	11 Samkjøring Sommeraktiviteter

Miljøsangen vår: «Det er lov å bruke huet»

VERS 1: Det å passe på jorda, det er en god idé. Dudelu-didelu-dodelei. Og vi håper at du, har lyst til å bli med. Dudelu-didelu-dodei. Ikke bruk eller kast, alt i hui og hast. Tenk retur, og tur-retur. Mange ting kan brukes igjen. (og) igjen og igjen og igjen.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

VERS 2: Vi må ta å sortere, metallbokser og glass. Dudelu-didelu-dodelei. Ja for bokser kan bli, til mange spikerlass. Dudelu-dudeli-dodei. En kartong blir et bla`, du kan lese fra. Tenk retur, og tur-retur. Mange ting kan brukes igjen. (og) igjen og igjen og igjen.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

BRO: Alle må b´ynne å sparke seg bak, du må starte med deg sjæl, det er du, det er du som må ta i et tak. Vi vet at det nytter, om alle tar tak.

REF: Det er lov å bruke hue, og være litt glup. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Ikke hiv det på dynga, men kjør det i (en) loop. KOR SVAR: Du må huske å tenke miljø. Bruke hue, være glup, og kjøre det i loop. Ja allting kan snurre rundt. Det er lov å bruke hue, og være litt glup. Du må huske å tenke miljø.

Alt kan brukes igjen, og igjen og igjen, og igjen, og igjen ..og igjen!!

Enkle miljőtips

- # Bytt ut plastposer med tøyposer
- # Slå av lys i rom som ikke er i bruk
- # Sorter søppel
- # Bruk miljømerkede produkter
- # Tenk gjenbruk

